

Ikaria

 | Michel van Eeten

et eiland Ikaria, gelegen in het noordoosten van de Egeïsche zee, is zo genoemd omdat het de plek zou zijn waar Icarus in zee is gestort, nadat zijn vleugels uiteen waren gevallen. Van Icarus was niets meer te zien. Wel lag er op het eiland een indrukwekkende hoeveelheid defecte voorwerpen. Autowrakken, bijenkasten, huisraad, olijfolieblikken, reclameborden. De traditie van het neerstorten werd in ere gehouden.

Na een paar dagen begon het vertrouwd te ogen. Toen hield het op rommel te zijn. De antropologe Mary Douglas schreef ooit: *"Dirt is matter out of place"*.

De berm langs de smalle wegen op het eiland leken op uitdragerijen. Behalve dat er niemand te zien was waar je kon afrekenen. Elke bocht hield een belofte in. Aan de andere kant kon een verrassing op ons wachten. In een verlaten gebied passeerden we ineens een tankwagen die daar ooit was achtergelaten. De romp hing lui tegen de bergwand, omdat de banden lek waren en het onderstel was doorgezakt. Daarnaast stond een koelkast met het vriesvak open. Even verderop lag een ontmanteld bestelbusje met het opschrift: *Müller Partyanlagen und Festzelle*. We zagen ook Nederlandse opschriften. *Leesportefeuilles Feijen B.V.* De gebruikte lettertypes waren een jaar of twintig geleden zeer geliefd geweest bij ons midden- en kleinbedrijf.

Ooit had Griekenland onze beschaving voortgebracht. Nu was het de plaats waar onze beschaving ten grave werd gedragen.

Het eiland kende iets dat je toerisme kon noemen, maar dat werd meer gadeslagen dan bevorderd. Economische activiteit werd in het algemeen met een indrukwekkend gebrek aan ambitie tegemoet getreden.

Vanuit Nederland hadden we de benedenverdieping gehoord van een eenvoudig huisje aan het strand van het dorpje Faros. De vrouw die de verdieping verhuurde, had vooraf geen garantie gevraagd dat we daadwerkelijk zouden komen opdagen. Onze e-mails werden traag of niet beantwoord. Het leek haar om het even of we zouden komen. Ik was op mijn hoede voor bedrog, maar de onverschilligheid werkte ontwapenend. Een oplichter zou meer ambitie aan de dag leggen.

Toen we arriveerden, was het huisje verlaten. Na enige tijd kwam iemand uit het

dorp een sleutel brengen. De vrouw zou pas enkele dagen later opduiken. Op een middag kwam ze vragen of alles in orde was. Toen we over de betaling begonnen, kon dat onderwerp met moeite haar aandacht vasthouden. Liever sprak ze over de horren die nog voor de ramen geplaatst zouden worden en over de blonde krullen van onze dochters.

Vooraf had mijn vrouw romantische fantasieën gekoesterd over het appartementje aan het strand. Ik werk graag mee aan andermans romantiek, vooral als mijn bijdrage in euro's uitgedrukt kan worden. Tot haar eigen verbazing werden de fantasieën niet bespot door de realiteit. Voor de deur lag een pokdalige plak beton met drie wiebelende plastic tuinstoelen. Meteen daarna begon het nagenoeg verlaten strand.

Op een ochtend ging ik alleen wandelen. Ik stak het smalle eiland over en liep langs de noordkust, weg van het dorp. Het was een genot eindelijk door te kunnen lopen. Soms begon ik spontaan te hollen.

Na enkele uren bevond ik me hoog boven het zeewater. In de verte voer de veerdienst die het eiland eenmaal daags aandeed. Ondanks de hoogte waaide het nauwelijks. Mijn gehijg werd alleen onderbroken door de zacht rinkelende bellen van onzichtbare berggeiten. Rond het middaguur werd de hitte drukkend. Volgens de toeristische kaart die ik had meegenomen, was ik allang de afslag gepasseerd die me terug zou leiden naar het dorp. Maar ik had geen afslag gezien. Mijn water begon op te raken. Het zou verstandig zijn om me om te draaien en dezelfde route terug te lopen. Maar ik kan niet achteruit, alleen maar vooruit. Achteruit is de nederlaag. Mijn ambitie heeft nooit vakantie en wenst ook het triviale te overwoekeren.

Enige tijd later vond ik eindelijk een afslag. De weg ging steil omhoog. Een uur lang klom ik gestaag omhoog – hijgend, zwetend, maar voldaan dat ik me niet had omgedraaid.

Toen liep de weg dood. Aan het einde stond een klein huisje waarvan alle luiken hermetisch waren gesloten. Voordat de nederlaag voet aan de grond kon krijgen, begon ik aan de afdaling. De grote stappen naar beneden maakten me licht in het hoofd. Aan de randen van mijn blikveld dwarrelden tientallen sterretjes.

Ik arriveerde bij het begin van de afslag en probeerde mezelf over te halen de terugtocht te aanvaarden. Tevergeefs.

Ik richtte me op een dorpje, verderop. Toen ik het betrad, speurde ik naar een teken van leven. De huizen wapenden zich met gesloten luiken tegen de middaghitte. Pas aan de andere kant van het dorp zag ik een man en een vrouw in de schaduw

van hun huis zitten. De man vijlde de roest van het gietijzeren hoofdeinde van een bed. Ik zwaaide met de kaart en vroeg in het Engels of ze een afslag wist naar de zuidkant van het eiland. De vrouw stond op en stond me in perfect Amerikaans-Engels te woord. Toen ze begreep dat ik vanuit Faros was komen lopen, moest ik gaan zitten. Ze schonk me een glas water en een kop koffie in. Terwijl ik op adem kwam, overlegde ze in het Grieks met de man. Ze deelde me mee dat ik werd teruggebracht. Ik had daar niet om gevraagd, maar zei alleen: 'Thank you.'

In de auto vroeg ik haar wat ze deed voor de kost. Ze bleek in een restaurant te werken. 'Als kok?' vroeg ik.

'O God, nee,' zei ze. 'Ik moet er niet aan denken.'

Ze beweerde de beste baan van het restaurant te hebben. De beste baan bleek die van afwashulp te zijn. Even later leerde ik dat ze een PhD in antropologie had van Columbia University in New York. Ze was uit Amerika geëmigreerd omdat ze het niet meer kon opbrengen om van alles te willen. Ambitie was een ziekte waarvan ze wilde genezen en Ikaria was het kuuroord. We spraken een poosje over de economische crisis waarin Griekenland verkeerde. Zonder enige emotie constateerde ze dat de crisis de laatste schermutselingen waren rond de Griekse onderwerping aan het neoliberalisme.

Het afscheid was hartelijk, al kon ik me niet aan de indruk onttrekken dat ze me met enig medelijden opnam.

Na een dag of tien in het appartementje aan het strand, begon ik te verlangen naar huis. Dat gebeurt elke vakantie. Mijn vrouw vroeg wat ik het meeste miste. Ik antwoordde: 'Efficiëntie.'

De laatste dagen probeerde ik me over te geven aan de romantiek die mijn vrouw had gezocht en gevonden. Ik maakte veel foto's van haar, te midden van onze dochters. Telkens weer dacht ik: dit moet ik vastleggen. Het leek belangrijk, alsof ik de romantiek kon betrappen door het beeld nauwkeurig te bestuderen. Maar ik zag alleen drie mooie vrouwen, die samenzweerderig in de camera keken.

Toen we weer terug waren op Schiphol, vroeg mijn dochter van vier of we haast hadden. Ik zei dat we geen haast hadden.

'Waarom loop je dan zo snel, pappa?'

Ik antwoordde dat ik langzaam lopen heel moeilijk vind.

Het is een oude kwaal. De haast zit diep.

In de trein naar huis zaten we gevieren op het balkon, dicht bijeen. Ik keek naar ons en nam de laatste foto van de vakantie.